

ΕΡΕΥΝΑ

ΦΙΑΣΚΟ Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΒΑΦΕΙΑΔΗ | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΝΙΚΟΣ ΠΗΛΟΣ

Τα χρόνια περνούν, εκατομμύρια ξοδεύονται και η διαχείριση απορριμμάτων στην Αττική εξακολουθεί να βρίσκεται σε τριτοκοσμικό επίπεδο, με τη διοίκηση παράλυτη, τις συντεχνίες πανίσχυρες και το τοπικό συμφέρον να υπερισχύει του γενικού.

1

2

3

4

5

1. Ο ιμάντας μεταφοράς του εργοστασίου μηχανικής ανακύκλωσης και κομποστοποίησης (ΕΜΑΚ). 2. Το νέο κύτταρο, μια τεράστια τρύπα όπου θάβονται σκουπίδια. 3. Το παραγόμενο στο εργοστάσιο RDF μεταφέρεται για θάψιμο στη χωματερή. 4. Εργάτης απομακρύνει τα άχρηστα υλικά. 5. Η δαγκάνα αρπάζει τα σκουπίδια που ξεφορτώσαν τα απορριμματοφόρα και τα εναποθέτει στον ιμάντα.

Αβουλία και αναποφασιστικότητα, απουσία ολοκληρωμένου σχεδίου, γραφειοκρατία που τσακίζει κόκαλα, ποικίλα τοπικιστικά συμφέροντα και, βέβαια, οι παντοδύναμες συντεχνίες επιβάλλουν ένα διαρκές «βήμα σημειωτόν» στο καυτό θέμα της διαχείρισης των απορριμμάτων, που εξακολουθεί να βρίσκεται σε τριτοκοσμικό επίπεδο.

Τι συμβαίνει έως σήμερα; Απλώς θάβουμε τα σκουπίδια στο νέο κύτταρο της Φυλής, σε μια τεράστια τρύπα που σκάφτηκε ως επέκταση της χωματερής των Ανω Λιοσίων στα ακριβώς διπλανά στρέμματα.

Η χωματερή

Πέρασαν πέντε χρόνια από την προηγούμενη φορά που είχα επισκεφτεί τον ΧΥΤΑ στα Ανω Λιόσια, πάνω από τη λεωφόρο ΝΑΤΟ. Ακολουθώντας κάποια απορριμματοφόρα που προπορεύονταν στην Αττική Οδό, βγήκα από την έξοδο 5 και ακολούθησα τις ταμπέλες προς Ασπρόπυργο. Οπτικά η αλλαγή είναι ολοφάνερη. Τα μισοσκεπασμένα τότε βουνά σκουπιδιών έχουν σκεπαστεί πλέον κανονικά με χώμα και έχουν δεντροφυτευτεί. Ακριβώς δίπλα όμως, λειτουργεί πλέον μια άλλη χωματερή, πανομοιότυπη της παλιάς. Περνάμε την κεντρική πύλη και ανηφορίζουμε την πλαγιά. Εκατοντάδες χιλιάδες τόνοι σκουπιδιών σχηματίζουν νέα βουνά, από τα οποία τρέφονται σμήνη γλάρων και αγέλες αδέσποτων σκύλων. Υπολογίζεται ότι δύο εκατομμύρια τόνοι απορριμμάτων φτάνουν εδώ από την Αττική, την Πελοπόννησο και άλλες περιοχές της Στερεάς Ελλάδας. Εδώ θάβονται και τα υπολείμματα των Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμου Υλικού (ΚΔΑΥ), τα οποία αυξάνονται, δεδομένου ότι τα εμπορεύσιμα υλικά λεπτατούνται ήδη από τους μπλε κάδους. Διαπεραστική μυρωδιά ξινίλας απλώνεται σε όλο το χώρο. Μια τεράστια τρύπα που έχει σκαφτεί αποτελεί το νέο κύτταρο, που αναμένεται να έχει κορεσθεί ως τα τέλη του 2014. Απορριμματοφόρα ξεφορτώνουν τα σκουπίδια στα χείλη και μπουλντόζες τα σπρώχνουν μέσα ανακατεύοντάς τα με χώμα.

Μετά τις 7 το απόγευμα, που σχολάνε οι 140 περίπου εργαζόμενοι του ΕΔΣΝΑ (Ενιαίος Διαβαθμικός Σύνδεσμος Νομού Αττικής), από κάποια σημεία της περιφέρειας όπου έχει αφαιρεθεί το συρματοπλέγμα, εκατοντάδες μετανάστες μπαίνουν στη χωματερή και αρχίζουν το ξεδιάλεγμα. Τους κανόνες της μοιρασιάς τους ορίζουν συμμορίες, που συχνά συγκροτούνται με βάση τη φυλή. Συχνές είναι οι φονικές συμπλοκές μεταξύ τους για το μοίρασμα της πίτας, για το ποιος θα αποκτήσει τον έλεγχο. Μάλιστα μέχρι πέρυσι βρι-

σκονταν μέσα στη χωματερή και τις πρωινές ώρες, δυσχεραίνοντας τις εργασίες. Κάποια στιγμή ένα απορριμματοφόρο καταπλάκωσε, κάνοντας όπισθεν, έναν από αυτούς. Εξεγέρθηκαν και έκαψαν κάποια μηχανήματα. Από τότε σαν να υπάρχει μια άτυπη συμφωνία και δεν τους αφήνουν να μπαίνουν όσο δουλεύουν οι εργαζόμενοι.

Το εργοστάσιο επεξεργασίας

Ανεβαίνοντας πιο ψηλά, φτάνουμε στο εργοστάσιο μηχανικής ανακύκλωσης και κομποστοποίησης (ΕΜΑΚ). Η έναρξη λειτουργίας του έγινε τον Ιούλιο του 2004 εν όψει της Ολυμπιάδας, ενώ η οριστική παραλαβή του έργου καθυστέρησε μέχρι το Μάρτιο του 2009. Είναι ένα από τα μεγαλύτερα εργοστάσια στην Ευρώπη, με δυνατότητα επεξεργασίας 1.200 τόνων απορριμμάτων ημερησίως, δηλαδή 400.000 τόνων ετησίως.

Εξαρχής όμως το εργοστάσιο υπολειτουργεί και επεξεργάζεται μόλις 680 τόνους ημερησίως. Δέχεται μόλις το 15% των απορριμμάτων που φτάνουν στον ΧΥΤΑ, ενώ το υπόλοιπο 85% θάβεται απευθείας. Από την επεξεργασία παράγεται σε ποσοστό 40% καύσιμο υλικό RDF (δεματοποιημένο χαρτί, αναμειγμένο με πλαστικό), 20% σταθεροποιημένο εδαφοβελτιωτικό υλικό (κομπόστ), σίδηρος και αλουμίνιο σε ποσοστό 1,2% (ήταν 1,6%, αλλά μειώθηκε, αφού υπο-

Εκτός από τα σκουπίδια της Αττικής, στη Φυλή θάβονται παρατύπως σκουπίδια από την Πελοπόννησο και άλλες περιοχές της Στερεάς Ελλάδας.

Συμπιεσμένο αλουμίνιο, από τα ελάχιστα αξιοποιήσιμα υλικά που προκύπτουν από την επεξεργασία.

λογίζεται ότι 50 τόνοι ετησίως αφαιρούνται απευθείας από τους κάδους), ενώ τα υπολείμματα θάβονται και αυτά στον ΧΥΤΑ.

Η λειτουργία του ΕΜΑΚ έχει ανατεθεί με σύμβαση στην εταιρεία «Ηλέκτωρ». Σκοπός της λειτουργίας του ήταν η μείωση του όγκου των απορριμμάτων που θάβονται στη χωματερή και η πώληση των παραγώγων της επεξεργασίας RDF (για καύση σε τσιμεντοβιομηχανίες και ενεργειακούς σταθμούς της ΔΕΗ) και κομπόστ (κηπευτικό χώμα).

Όμως τα παραγόμενα υλικά αποδείχθηκαν ποιοτικά ακατάλληλα. Το μεν RDF είχε αυξημένη υγρασία, μη επιθυμητές προσμείξεις και μεγάλη περιεκτικότητα σε χλώριο, το δε κομπόστ περιείχε ξένες ύλες (γυαλί, πλαστικό) και επικίνδυνες ουσίες (βαρέα μέταλλα). Αυτό είχε ως συνέπεια όχι μόνο να

μην επιφέρουν κέρδος, αλλά αντιθέτως η διαχείρισή τους από την «Ηλέκτωρ» να κοστίζει δεκάδες εκατομμύρια ευρώ επιπλέον, ενώ στην πραγματικότητα τα επεξεργασμένα υλικά απλώς θάβονται στη συνέχεια μαζί με τα ακατέργαστα. Παρακολούθησα όλη τη διαδικασία παραγωγής. Το φόρτωμα με τις σακούλες, την αργή κίνηση του μάντα μεταφοράς, το διαχωρισμό, τη συμπίεση, τη δεματοποίηση. Και είδα αμέσως μετά το παραγόμενο προϊόν, το δεματοποιημένο RDF, να φορτώνεται σε φορτηγά και να θάβεται στη χωματερή. Ανάλογη τύχη έχει και το κομπόστ, όταν δεν χρησιμοποιείται ως επικάλυψη στις «αποκατεστημένες» περιοχές.

Να σημειωθεί ότι το εργοστάσιο διαθέτει πρόσθετες εγκαταστάσεις για την απορρόφηση και επεξεργασία 300 τόνων λυματολάσπης ημερησίως από την Ψυττάλεια, οι οποίες όμως δεν λειτουργούν. Οι δήμοι που βρίσκονται πάνω στη διαδρομή Ψυττάλεια - Φυλή δεν αφήνουν τα βυτιοφόρα να περάσουν, για να μην υποβαθμιστεί η περιοχή τους. Αυτό έχει ως συνέπεια λυματολάσπη να συσσωρεύεται πάνω στο μικρό νησί, αυξάνοντας έτσι τον κίνδυνο για ρύπανση του Σαρωνικού, ενώ το ζήτημα έχει λυθεί νομικά με απόφαση του ΣτΕ, σύμφωνα με την οποία η παραγόμενη στην Ψυττάλεια λυματολάσπη πρέπει να μεταφέρεται στο ΕΜΑΚ και να υφίσταται επεξεργασία.

Το εργοστάσιο μηχανικής ανακύκλωσης και κομποστοποίησης δέχεται μόλις το 15% των απορριμμάτων που φτάνουν στον ΧΥΤΑ, ενώ το υπόλοιπο 85% θάβεται απευθείας.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΓΟΥΡΟΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

«Όταν θα αλλάξουμε νοοτροπία, τότε θα γίνουν τα έργα»

Ο περιφέρμος Περιφερειακός Σχεδιασμός για τη Διαχείριση των Απορριμμάτων (ΠΕΣΔΑ) ξεκίνησε το 1997 και νομοθετήθηκε το 2003. Προβλέπει μεταξύ άλλων την κατασκευή τεσσάρων ακόμη εργοστασίων επεξεργασίας απορριμμάτων (δύο στη Φυλή και από ένα σε Κερατέα και Γραμματικό) και τριών νέων χώρων υγειονομικής ταφής σε Κερατέα, Γραμματικό και Φυλή, που πρόκειται να γίνουν με ΣΔΙΤ (Σύμπραξη Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα), αλλά παραμένει ακόμη κενό γράμμα. Απευθύνθηκα στον περιφερειάρχη Γιάννη Σγουρό, πρόεδρο του ΕΔΣΝΑ, αρμόδιου φορέα για τη διαχείριση των απορριμμάτων της Αττικής. Ο πρώην νομάρχης, ισόβιος γ. γ. της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Αρσών Βαρών και μέλος της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής, με δέχτηκε στο γραφείο του, με θέα την Ακρόπολη, στην αρχή της λεωφόρου Συγγρού.

Στα λόγια εμφανίζεστε πολύ αποφασιστικός. Στην πράξη όμως τίποτα δεν προχωράει στο θέμα της διαχείρισης των απορριμμάτων. Γιατί;

Το πρώτο πρόβλημα είναι ότι έχει οριστεί από το δικαστήριο μια πολύ υψηλή τιμή στη Φυλή για τις απαλλοτριώσεις, που φτάνει τις 200.000 το στρέμμα και δεν μπορώ να υπογράψω αυτή την απόφαση, δεν έχω τα χρήματα. Το δεύτερο πρόβλημα είναι οι ενστάσεις και οι προσφυγές που γίνονται ανά πάσα στιγμή και μπλοκάρουν τα έργα, η γραφειοκρατία.

Γιατί δεν συνεδριάζει ο ΕΔΣΝΑ ώστε να δρομολογηθούν οι διαδικασίες;

Τρία συμβούλια πήγαν να γίνουν και τα σταμάτησαν οι εργαζόμενοι στην ΠΟΕ-ΟΤΑ, οι οποίοι θεωρούν ότι με τα ΣΔΙΤ θα χάσουν τη δουλειά τους. Στο πρώτο δεν ήρθαν οι δήμαρχοι, στο δεύτερο υπήρχε ισχυρή απαρτία και το τρίτο το ματαιώσα για να αποφευχθούν τα επεισόδια, διότι είχε γίνει κατάληψη του χώρου. Δεν μπορώ να μπω σε τέτοιες αντιπαραθέσεις.

Αφού υπήρξε απαρτία στη δεύτερη συνεδρίαση, γιατί δεν προχωρήσατε;

Την ώρα που συνεδριάζαμε, μια ομάδα εργαζομένων έφυγε και ήρθε και κατέλαβε τα γραφεία της Περιφέρειας για αντιπερισπασμό. Του λέω την άλλη μέρα του προέδρου της ΠΟΕ-ΟΤΑ, του Μπαλασόπουλου: «Θα είχες ευθύνη αν τραυματιζόταν κάποιος». Και μου απαντάει: «Ρε Γιάννη, κάναμε μια φιλική κατάληψη». Πάντως σε ένα τέτοιο έργο θα ήταν αντιδημοκρατικό να προχωρήσουμε με ισχυρή πλειοψηφία. Θα ήταν έξω από τις αρχές και τις θέσεις που διακήρυξα προεκλογικά.

Εάν είχε γίνει η συνεδρίαση του ΕΔΣΝΑ, θα προχωρούσατε στη δημοπράτηση των έργων;

Όχι. Απλώς θα υποβάλλαμε την αίτηση προς τη Γ.Γ.

ΣΔΙΤ, για να αξιολογηθούν τα έργα και να δουν αν υπάρχουν οι πιθανότητες να χρηματοδοτηθούν από τις τράπεζες. Εάν μέχρι το τέλος του 2015 δεν έχουν γίνει τα έργα, θα χαθούν 240 εκατομμύρια ευρώ από το ΕΣΠΑ.

Πότε προβλέπετε να λειτουργήσουν τα νέα εργοστάσια;

Πρέπει να γίνει σαφής κατανομή των αρμοδιοτήτων και συντονισμός των απαραίτητων δράσεων, καθώς εμπλέκονται τρία υπουργεία, Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Περιφερειακής Ανάπτυξης, οι ΟΤΑ Αττικής και ο ΕΔΣΝΑ.

Από λόγια έχουμε χορτάσει. Το θέμα είναι τι γίνεται στην πράξη...

Πρέπει να ξεκινήσουμε το σχεδιασμό...

Μα ο σχεδιασμός έχει ξεκινήσει το 1997, πριν από 15 χρόνια...

Αυτός ο σχεδιασμός ήταν ανεπαρκής.

Τελικά θα συνεδριάσει ο ΕΔΣΝΑ;

Είναι δύσκολο να μαζευτούν 61 άνθρωποι. Θα περάσουμε το θέμα από την Εκτελεστική Επιτροπή, που είναι επταμελής.

Πότε;

Θα πρέπει πρώτα να συγκροτηθεί η Επιτροπή, πρέπει να γίνουν εκλογές, πέσαμε τώρα πάνω στις βουλευτικές εκλογές και καθυστερεί το πράγμα. Όταν θα αλλάξουμε νοοτροπία, τότε θα γίνουν τα έργα.

Η επεξεργασία των απορριμμάτων που γίνεται στο ΕΜΑΚ των Ανω Λιοσίων κοστίζει. Τι νόημα έχει, όταν τα παράγωγα της επεξεργασίας θάβονται τελικά στον ΧΥΤΑ;

Μην προσπαθείς να αναλύσεις τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα και τις αδυναμίες του συστήματος, είναι όλα λάθος.

«Αν μέχρι το 2015 δεν έχουν γίνει τα έργα, θα χαθούν 240 εκατομμύρια ευρώ από το ΕΣΠΑ.»

ΚΩΣΤΑΣ ΛΕΒΑΝΤΗΣ, ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ
**«Η θα γίνει αυτό που προτείνουμε
ή δεν θα γίνει απολύτως τίποτα»**

Στην Κερατέα οι κάτοικοι θεωρούν τους εαυτούς τους «νικητές». Ο αγώνας τους έγινε σύμβολο, διότι ταπεινώσαν το κράτος και απέτρεψαν την έναρξη των έργων που είχε αποφασιστεί να γίνουν σε εφαρμογή του ΠΕΣΔΑ, ο οποίος προβλέπει την κατασκευή εργοστασίου επεξεργασίας απορριμμάτων και Χώρου Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ) στην περιοχή τους, που θα δέχεται το 12,5% των απορριμμάτων της Αττικής. Πριν από ένα χρόνο, τον Απρίλιο του 2011, ύστερα από 128 μέρες βίαιης αντιπαράθεσης, με τραυματισμούς εκατέρωθεν, εμπρησμούς και συλλήψεις, ο χρόνος ξαφνικά μηδενίστηκε και όλα ξεκίνησαν από την αρχή.

Με τη μεσολάβηση του μητροπολίτη Μεσογαίας Νικολάου, οι αστυνομικές δυνάμεις αποσύρθηκαν από την περιοχή, όπως και τα καμένα πλέον μηχανήματα του εργοστάσιου, οι κάτοικοι έφυγαν από τα μπλόκα και οι γνώριμοι ρυθμοί επανήλθαν.

«Κάντε μια οποιαδήποτε αντιπρόταση, να φανεί ότι συνεχίζεται ο διάλογος», φέρεται να ήταν η πρόταση της κυβέρνησης, που είχε χάσει επικοινωνιακά το παιχνίδι, ήθελε να ηρεμήσουν τα πράγματα για να κερδίσει χρόνο. Και ο Δήμος Λαυρεωτικής πρότεινε αμέσως μια τοποθεσία μέσα στο Βιοτεχνικό Πάρκο.

Συνάντησα τον δήμαρχο Λαυρεωτικής Κώστα Λεβαντή στο γραφείο του στο Λαύριο.

Πώς έληξε ο πόλεμος των 128 ημερών;

Μας πρότεινε ο υπουργός ένα ραντεβού με την κυρία Μπιρμπίλη. Εκεί καταθέσαμε την αντιπρότασή μας, να διαχειριστούμε μαζί με τον Δήμο Σαρωνικού, σε μια έκταση 5,5 στρεμμάτων ιδιοκτησίας του δήμου στο Βιοτεχνικό Πάρκο, τα δικά μας σκουπίδια. Μας έβαλαν κόκκινη γραμμή και μας είπαν ότι χρειάζεται ένας ακόμη χώρος 5 - 10 στρεμμάτων για τον ΧΥΤΥ. Στη λογική αυτή προτείναμε τη θέση Άγιος Γιάννης-Φοβόλες, μια έκταση 50 στρεμμάτων που είχε παραχωρηθεί το 1993 στο δήμο από τη γαλλική εταιρεία. Ένα μεγάλο μέρος της όμως έχει καταληφθεί από συμπολίτες μας, οι οποίοι έχουν φυτέψει αμπέλια - είναι αμπελώνας αυτήν τη στιγμή. Έτσι τραβηχτήκαμε στην πλάτη του παλιού ΧΑΔΑ, σε περιοχή 55 στρεμμάτων, που είναι ορεινός όγκος. Εκεί θέλουμε να δημιουργήσουμε επιχειρηματικό πάρκο, με δραστηριότητα τη διαχείριση στερεών αποβλήτων.

Όμως η έκταση που έχει ήδη επιλεγεί ήταν 500 στρέμματα. Αρκούν 50 στρέμματα για τη διαχείριση του 12,5% των απορριμμάτων της Αττικής;

Πράγματι, εκεί είναι το θέμα. Εμείς δεν θέλουμε να εφαρμοστούν τα σχέδια που είχαν για το Οβριόκαστρο. Θέλουμε να φύγει από τη μέση αυτή η έκταση των 500 στρεμμάτων, διότι υπάρχει κίνδυνος να επανέλθει η πολιτεία στο χώρο αυτό, που έχει όλες τις αδειοδοτήσεις. **Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η νέα περιοχή που προτείνετε απέχει ελάχιστα από τον αρχαιολογικό χώρο του Οβριόκαστρου, όπως και η προηγούμενη στην οποία αντιδράσατε.**

Το θέμα δεν είναι πόσο κοντά είναι. Το θέμα είναι ο όγκος των σκουπιδιών. Γι' αυτό περιοριζόμαστε σε ένα χώρο που δεν μπορεί με τίποτα να εξαπλωθεί - από τη μία έχει καλλιέργειες, από την άλλη γίνεται η ανάπλαση του ΧΑΔΑ. Ακόμη και ο πιο κακόπιστος καταλαβαίνει ότι δεν μπορούν να γίνουν πολλά εκεί, θα περιοριστούμε λοιπόν στα σκουπίδια της περιοχής μας.

Όμως τώρα τα δικά σας σκουπίδια πηγαίνουν στη Φυλή. Με αυτήν τη λογική, μήπως θα έπρεπε και εσείς να δεχτείτε σκουπίδια που έρχονται από άλλες περιοχές;

Εμείς θεωρούμε ότι έχουμε δικαίωμα να διαχειριστούμε μόνο τα δικά μας.

Και στην περίπτωση που η πολιτεία επιμένει στην εφαρμογή του νόμου;

Ή θα γίνει αυτό που προτείνουμε ή δεν θα γίνει απολύτως τίποτα. Έγινε πόλεμος και έχασαν. Δεν υπάρχει περίπτωση να ξαναέρθουν ύστερα απ' όσα έγιναν. Τώρα θα υπάρξουν θύματα απ' την πρώτη μέρα. Τότε δεν ξέραμε. Μάθαμε όμως πώς να φτιάχνουμε μολότοφ. Άσε να κάνουν το λάθος να έρθουν. Εμείς είμαστε γηγενείς, Αρβανίτες. Και η νεολαία, με όλη αυτή την κατάσταση την οικονομική, το περιμένει αυτό. •

«Θέλουμε να φύγει από τη μέση η έκταση των 500 στρεμμάτων στο Οβριόκαστρο, διότι υπάρχει ο κίνδυνος να επανέλθει η πολιτεία στο χώρο αυτό, που έχει όλες τις αδειοδοτήσεις.»

Διαβάστε επίσης στο nikosvafiadis.wordpress.com: ΨΥΤΤΑΛΕΙΑ, η πολιτική πνίγεται στη λυματολάσπη. ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ, οσμή σκανδάλων και σκουπιδιών